

J. M. COETZEE
Jézus iskolái

FORDÍTOTTA SZIEBERTH ÁDÁM

J. M. COETZEE

Jézus iskolái

ATHENAEUM

A fordítás alapjául szolgáló mű:
J. M. Coetzee: *The Schooldays of Jesus*

Copyright © by J. M. Coetzee, 2016

By arrangement with Peter Lampack Agency, Inc.
350 Fifth Avenue, Suite 5300, New York, NY 10118 USA

Hungarian translation © Szieberth Ádám, 2018

Minden jog fenntartva.

Kiadta az Athenaeum Kiadó,
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

1086 Budapest, Dankó u. 4–8.
Telefon: 1-235-5030
www.athenaeum.hu
www.facebook.com/athenaeumkiado
athenaeum@lira.hu

ISBN 978-963-293-777-9

Felelős kiadó: Szabó Tibor Benjámin
Felelős szerkesztő: Peiker Éva
Szerkesztette: Reményi József Tamás
Műszaki vezető: Drótos Szilvia
Borító: Földi Andrea
Nyomdai előkészítés: Tóth Viktor

Algunos dicen:
Nunca segundas partes
fueron buenas.
Don Quijote II.4.
(*Némelyek azt állítják:*
a második rész
sohase szokott jó lenni.
Győry Vilmos/Benyhe János
fordítása)

1. fejezet

A férfi nagyobb városra számított. Estrella a térképen ugyanakkora pötty, mint Novilla, de nem nagyváros, mint amaz, hanem vidéki porfészek. Jó nagy területen nyújtózik el a dombok, szántóföldek, gyümölcsösök alkotta tájban, és lomhán kígyózik át rajta egy folyó.

Lehet vajon Estrellában új életet kezdeni? Novillában az Áttelepülési Központhoz fordulhattak, hogy intézze a szállásukat. Itt vajon otthonra lelhetnek Inésszel és a fiúval? Az Áttelepülési Központ jóindulatú, úgyszólván megtestesíti a jóindulat személytelen válfaját – de vajon kiterjed ez a jóindulat a törvény elől menekülő szökevényekre is?

Juan, a stoppos, aki Estrella felé jövet csatlakozott hozzánk, azt javasolja, hogy keressenek munkát valamelyik gazdaságban. A gazdáknak mindig kell segéd-erő, a nagyobb farmokon még külön szálláshelyük is van az idénymunkásoknak. Ha éppen nincs narancs-szezon, akkor almaszezon van, ha az sincs, akkor szőlőszezon van. Estrella és környéke valóságos bőség-szaru, mondja Juan. Ha óhajtják, el is kalauzolja őket egy farmra, ahol a barátai már dolgoztak.

A férfi összenéz Inésszel. Megfogadják Juan tanácsát. A pénz nem szempont, van a zsebében épp elég: bőven futja szállodára. De ha a novillai hatóságok

tényleg a nyomukba erednek, akkor talán jobb, ha el-
vegyülnek a névtelen átutazók között.

– Igen – bólint Inés. – Menjünk el arra a farmra.
Épp eleget szorongtunk már a kocsiban. Bolívarnak is
jót tenne egy kis szaladgálás.

– Én is így érzek – mondja ő, Simón. – De egy farm
nem turistakemping. Készen állsz arra, Inés, hogy
egész nap gyümölcsöt szedj a tűző napon?

– Kiveszem a részemet a munkából – jelenti ki Inés.
– A részemet, se többet, se kevesebbet.

– Én is szedhetek gyümölcsöt? – kérdi a fiú.

– Nem. Te, sajnos, nem – feleli Juan. – Az törvényel-
lenes dolog lenne. Gyermekmunka.

– Nem baj, ha gyermekmunka leszek – erősködik
a fiú.

– Biztosra veszem, hogy a gazda megengedi – mond-
ja ő, Simón. – Szedhetsz, de nem túl sokat. Csak any-
nyit, hogy ne számítson munkának.

A főutcát követve autóznak át Estrellán. Juan meg-
mutatja a piacot, a közhivatalokat, a szerény múzeu-
mot és a képzőművészeti galériát. Miután áthajtanak
egy hídon, maguk mögött hagyják a várost, és a folyó
mentén haladnak, míg végül megpillantanak a domb-
oldalban egy impozáns házat.

– Erről a gazdaságról beszéltem – mondja Juan.
– Itt találtak munkát a barátaim. A *refugio* hátul van.
Sivár látványt nyújt, de valójában egész kényelmes.

A *refugio* két hosszú, horganyzott bádogbarakk-
ból áll, amelyeket fedett átjáró köt össze. Oldalt van a

mosdóblokk. A férfi leparkolja a kocsit. Senki sem siet az üdvözlésükre, leszámítva egy őszes szőrű, merev lábú kutyát, amely láncát feszegetve rájuk morog, és vicsorít a megsárgult tépőfogaival.

Bolívar széthajtogatja magát, és kisurran az autóból. Tisztas távolból szemügyre veszi az idegen kutyát, majd úgy dönt, hogy nem törődik vele.

A fiú berohan a barakkba, majd újra előbukkan. – Emeletes ágyak vannak! – kiáltja. – Alhatok a felső ágyon?

Ekkor előbukkan a tanyaház mögül egy bő pamutruhát és piros kötényt viselő, terebélyes asszony, és kacsázva elindul feléjük az ösvényen.

– Jó napot, jó napot! – kiált oda nekik, majd szemügyre veszi a megpakolt kocsit. – Messziről jönnek?

– Igen, messziről. Gondoltuk, érdeklődünk, hátha elkelne itt néhány munkáskéz.

– Munkáskézből sosincs elég. Hol sok a kéz, ott könnyű a munka, ahogy mondani szokás.

– Csak ketten leszünk, a feleségem meg én. A barátunknak megvannak a maga kötelezettségei. Ő a fiunk, a neve Davíd, ez pedig Bolívar. Akad hely az ő számára is? Mert Bolívar családtag, nélküle nem megyünk sehova.

– Bolívar az igazi neve – teszi hozzá a fiú. – Farkaskutya.

– Bolívar. Az szép név – mondja az asszony. – Nem mindennapos. Biztosra veszem, hogy akad neki hely, ha jól viselkedik, beéri az ételmaradékkal, nem ma-

rakodik más kutyákkal és nem kergeti a csirkéket. A munkások jelenleg kint vannak a gyümölcsösben, de a szálláshelyet meg tudom mutatni. Balra van az uraké, jobbra a hölgyeké. Családi szoba, sajnos, nincs.

– Én az uraknál leszek – mondja a fiú. – Simón azt mondta, alhatok a felső ágyon. Simón nem az apám.

– Ahogy óhajtja, fiatalember. Rengeteg hely van. A többiek...

– Simón nem az igazi apám, és a Dávid nem az igazi nevem. Akarja tudni az igazi nevemet?

Az asszony zavart, értetlen pillantást vet Inésre, aki úgy tesz, mintha nem venné észre.

– Ezt játszottuk az autóban – szól közbe ő, Simón.
– Hogy elüssük az időt. Új neveket próbáltunk fel.

Az asszony vállat von.

– A többiek hamarosan bejönnek ebédelni, akkor majd bemutatkozhatnak nekik. A fizetség napi húsz *real*, férfiaknak, nőknek egyaránt. A munka napkel-tétől napnyugtáig tart, délben két óra szünet. A he-tedik napon pihenünk. Ez a természetes rend, ehhez tartjuk magunkat. Ami az étkezést illeti, mi adjuk az élelmiszert, és maguk főznek. Megfelel ez így? És mit gondolnak, menni fog? Szedtek már gyümölcsöt? Nem? Hamar megtanulják, nem valami nagy kunszt. Sapkájuk van? Az kellene fog, nagyon tud tűzni a nap. Mit mondhatnék még? A nagy házban mindig megtalálnak. A nevem Roberta.

– Roberta, örülök, hogy megismerhetem. Én Simón

vagyok, ő Inés, ő pedig Juan, aki idekalauzolt minket, és akit majd visszaviszek a városba.

– Üdvözlöm magukat a farmon. Biztosra veszem, hogy jól kijövünk majd egymással. Jó, hogy van saját kocsijuk.

– Igazán messzire elhozott minket. Hűséges autó. Ennél többet nem is várhat az ember egy autótól.

Mire kipakolják a kocsit, már kezdenek szállingózni a gyümölcsösből a munkások. Mindenki mindenkinek bemutatkozik, majd ebéddel kínálják őket, Juannal együtt. Házi kenyér van meg sajt, meg olajbogyó, meg nagy gyümölcstálak. A társaik úgy húszan lehetnek. Van köztük egy ötgyermekes család, David távolságtartón méregeti őket.

A férfi, mielőtt visszavinné Juant Estrellába, egy kis időre félrevonja Inést.

– Mit gondolsz? – suttogja. – Maradjunk?

– Jó helynek tűnik. Hajlandó vagyok itt maradni, amíg körülnézünk. De kell, hogy legyen valami terünk. Nem azért utaztam ennyit, hogy beálljak közönséges, kétkezi munkásnak és ilyen életre rendezkedjek be.

Ezt a témát már körüljárták Inésszel. Ha üldözik őket a hatóságok, óvatosnak kell lenniük. De vajon tényleg üldözik őket? Van rá okuk, hogy tartsanak az üldöztetéstől? Olyan bőségesek volnának a hivatalos szervek erőforrásai, hogy az ország legtávolabbi zugába is rendőröket küldenek egy hatéves iskolakerülő

után? Valóban ennyire érdekli a novillai hatóságokat, hogy jár-e egy gyerek iskolába? Nem elég nekik, ha nem analfabétaként nő fel? Ő, Simón, erősen kétli, hogy ne lenne elég. Másrészt viszont mi van, ha nem is az iskolakerülő gyerekekre vadásznak, hanem a párra, amelyik hamisan azt állította, hogy ők a szülei, és nem engedték iskolába? Mi van, ha őt és Inést keresik, nem a gyereket? Akkor talán jobb lenne, ha szép csöndben meghúznák magukat, míg az üldözőik belefáradnak a hajzába és felhagynak vele...

– Egy hét – javasolja Simón. – Egy hétig legyünk közönséges kétkezi munkások. Aztán újra átgondolhatjuk a helyzetünket.

Beviszi Juant Estrellába, és kiteszi a barátainál, akiknek nyomdájuk van. A farmra visszaérve csatlakozik Inéshez és a fiúhoz. Együtt derítik fel új környezetüket: kilátogatnak a gyümölcsösbe, ahol beavatják őket a metszőolló és a kertészkes rejtelseibe. Davídot eludvarolják mellőlük: ki tudja, hova tűnik el a többi gyerekkel. Csak vacsorára jön vissza, és csupa karcolás keze-lába. Azt mondja, fára másztak. Inés be akarja jódozni a karcolásait, de a fiú nem hagyja. Korán nyugovóra térnek, ahogy mindenki más. Davíd a hón áhított felső ágyon hajtja álomra a fejét.

Reggel a férfi és Inés már bekapta sietős reggelijét, mire megjön a teherautó. Davíd, aki még az álmodörzsöli ki a szeméből, nem tart velük. Simón és Inés fölmászik a platóra. A teherautó újdonsült társaikkal együtt kiviszi őket a szőlőskertekhez. Követik a töb-

biek példáját: kosarat vesznek a hátukra, és munkához látnak.

Míg ők dolgoznak, a gyerekek úgy töltik az időt, ahogy kedvük tartja. Az öttagú banda legidősebb tagja a Bengi nevű magas, cingár, göndör, fekete üstökű fiú. Az ő vezérletével szaladnak föl a domboldalon a földgáthoz, amelyet a szőlőskertek öntözése céljából emeltek. A vízen evickélő kacsák riadtan felröppennek, kivéve kettőt. Az ő fejletlen kicsinyeik még nem tudnak repülni, ezért sietve a túlsó felé terelik a fészekalját. De nem elég gyorsak: a kurjongató gyerekek útjukat állják, és visszakényszerítik őket a víz közepére. Bengi kezdi a kődobálást, a kisebbek pedig utánozzák. A menekülni képtelen szárnyasok harsányan hápogva evickélnek körbe-körbe. Az egyik kő eltalálja a kacsapár színompásabb tagját, a hímet, amely erre félig kiemelkedik a vízből, majd visszahull, és szárnyát maga után vonszolva, fröcskölve rúgkapál. Bengi diadalittas kiáltást hallat, mire a kacsákra még nagyobb kő- és rögzápor zúdul.

A férfi és Inés bizonytalanul fülel. A többi szüretelő ügyet sem vet a ricsajra.

– Mi folyhat ott? – szólal meg Inés. – Szerinted Dávid biztonságban van?

A férfi leteszi kosarát, és fölkaptat a domboldalon. A gáthoz érve azt látja, hogy Dávid dühödten megasztítja a nála nagyobb fiút, aki megtántorodik és kis híján el is esik.

– Hagyd abba! – hallja Dávid hangját a férfi.

A fiú döbbsen mered a támadójára, majd megfordul, és újabb követ hajít a kacsák felé.

David most a vízbe veti magát, és fröcskölve elindul a szárnyasok irányába.

– David! – kiáltja ő, Simón. A gyerek ügyet sem vet rá.

Lent, a szőlőskertben Inés is a földre ejti kosarát, majd futásnak ered. A férfi nem tud róla, hogy bármilyen testmozgást végzett volna, mióta egy éve teniszezni látta. Lassan cammog, látszik, hogy fölszedett némi túlsúlyt.

Ekkor előbukkan a semmiből egy hatalmas kutya. Nyílegyenesen elrobog a nő mellett, majd pillanatokon belül beugrik a vízbe, és már ott is van David mellett. Fogai közé kapja a fiú ingét, és partra vonszolja a kapálózó, tiltakozó gyereket.

Inés is megérkezik. A kutya lekushad a földre, és fülét hegyezve, szemét a nőre szegezve várja a jelt, miközben a csuromvizes David sírva-üvöltve csépel a két öklével.

– Gyűlöllek, Bolívar! – kiáltja. – Az a fiú kövel dobálta a kacsát, Inés! Meg akarta ölni!

Ő, Simón, karjaiba veszi a kutyával küzdő gyereket. – Nyugalom, nyugalom – csitítja. – A kacsák nem halt meg, látod? Csak púpja nőtt. Nemsokára jobban lesz. Gyerekek, szerintem gyertek el innen mindannyian. Hagyjátok, hogy a kacsák is megnyugodjanak és éljék a maguk életét. Olyat pedig nem szabad mondanod, hogy gyűlölöd Bolívert. Hiszen szereted őt, ezt mind-

annyian jól tudjuk, és Bolívar is szeret téged. Azt hitte, fuldokolsz. Ki akart menteni a vízből.

A dühös Dávid tekergőzve kiszabadítja magát a férfi karjaiból.

– Én akartam megmenteni azt a kacsát! – mondja.
– Nem kértem Bolívert, hogy jöjjön ide! Bolívar buta! Buta kutya. A kacsát pedig most már *neked* kell ki-mentened, Simón. Rajta, mentsd ki!

Ő, Simón, leveszi a cipőjét meg az ingét.

– Ha ragaszkodsz hozzá, megpróbálom. De hadd szóljak előre: lehet, hogy a kacsza nem úgy képze-li a megmentést, mint te. Lehet, hogy az ő szemében az is hozzátartozik a megmentéshez, hogy az emberfajza-tok békén hagyják.

Mostanra más szólószedők is odaértek.

– Maradjon csak, majd én bemegyek – ajánlkozik egy fiatalabb férfi.

– Nem. Kedves magától, de ez az én gyerekem ügye. – Azzal ő, Simón, leveszi a nadrágját is, és egy szál alsó-gatyában begázol a barnás színű vízbe. Máris ott terem mellette a kutya: pedig szinte nem is csobbant, amikor beugrott a vízbe. – Menj innen, Bolívar – dörmögi a férfi. – Engem nem kell megmenteni.

A szüretelők a parton csoportosulva figyelik, ahogy a nem éppen fiatal úriember, akinek fizikuma már nem olyan acélos, mint amikor dokkmunkás volt, tel-jesíteni próbálja gyermeke kérését.

A víz a legmélyebb ponton is csak a mellkasáig ér,